

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΚΟΙΝΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΗ»

1^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

A1. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

- A1.1. γ
- A1.2. α
- A1.3. β
- A1.4. ε
- A1.5. α

A2. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΡΥΘΜΙΚΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

- A2.1. δ
- A2.2. β
- A2.3. β
- A2.4. γ
- A2.5. γ

A3. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΥΓΧΟΡΔΙΑΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

- A3.1. β
- A3.2. γ
- A3.3. ε
- A3.4. α
- A3.5. β

A4. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΔΙΑΔΟΧΗΣ ΣΥΓΧΟΡΔΙΩΝ

- A4.1. β
- A4.2. γ
- A4.3. β
- A4.4. α
- A4.5. β

A5. ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΧΡΟΙΩΝ

- A5.1. γ
- A5.2. γ
- A5.3. δ

2^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

B1. ΠΕΝΤΕ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

B1.1. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Γ΄ Γυμνασίου σελίδα 13

Τα πρώτα γνωστά δείγματα μουσικής της νεοελληνικής ιστορίας από επώνυμους συνθέτες προέρχονται, στα τέλη του 19ου αι., από τα Επτάνησα και ανήκουν στη λεγόμενη Επτανησιακή σχολή. Η μουσική τους είναι επηρεασμένη από την ιταλική μουσική του 19ου αι. και αποτελείται κυρίως από όπερες και τραγούδια. Σημαντικοί εκπρόσωποι της μουσικής αυτής ήταν ο Νικόλαος Χαλκιόπουλος-Μάντζαρος (συνθέτης του «Ελληνικού Εθνικού Ύμνου») και ο Σπυρίδων Σαμάρας (συνθέτης του «Ολυμπιακού Ύμνου»).

B1.2. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Β΄ Γυμνασίου σελίδα 61

Η όπερα είναι ένα μουσικό δράμα στο οποίο συνδυάζεται η φωνητική και η οργανική μουσική με την ποίηση και τη θεατρική πράξη, τα σκηνικά και τις ενδυμασίες. Αρχικά δημιουργήθηκε στην Ιταλία ως τέχνη της αριστοκρατικής τάξης, από τον συνδυασμό των θεατρικών παραδόσεων της Αναγέννησης και των μουσικών πειραματισμών της Φλωρεντινής Καμεράτα. Ο «Ορφέας» (1607) και η «Αριάδνη» (1608) είναι έργα που συνθέτει ο πρώτος μεγάλος δημιουργός του καινούριου είδους, ο συνθέτης Κλαούντιο Μοντεβέρντι (Claudio Monteverdi: 1567-1643), στο πρόσωπο του οποίου το δραματικό πνεύμα του Μπαρόκ βρίσκει τον αυθεντικό του εκπρόσωπο.

B1.3. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδα 17

Νεοκλασικισμός είναι το κίνημα που εμφανίστηκε στην Ευρώπη και στην Αμερική στις αρχές του 20ού αιώνα (γύρω στα 1920) κάτω από την επίδραση του Ιμπρεσιονισμού του Ντεμπισί και του Εξπρεσιονισμού του Σένμπεργκ. Πρόκειται για μια επιστροφή στις κλασικές αρχές σύνθεσης. Με μια αρχαϊκή απλότητα ανατίθεται στα σύγχρονά του κινήματα αλλά και στον ρομαντισμό. Ο νεοκλασικισμός λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στον 20ό αιώνα και στο παρελθόν. Από την ατονικότητα του Σένμπεργκ, οι συνθέτες επιχειρούν να φτάσουν στην τονικότητα του παρελθόντος με μια νέα αντίληψη (νεο-τονικότητα).

B1.4. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδα 26

Ραγκτάιμ (Ragtime) είναι χορευτική, οργανική ή φωνητική μουσική, που γίνεται πολύ δημοφιλής γύρω στο 1910. Λιγότερο αφρικανικές από ευρωπαϊκές συνθέσεις, τα ragtime συνδυάζουν την αρμονία και τις φόρμες της ελαφράς ευρωπαϊκής μουσικής με τη χαρακτηριστική πολυφωνία της Αφρικής. Ραγκτάιμ ονομάζεται και το πιανιστικό στιλ που καθιερώθηκε γύρω στο 1870. Το αριστερό χέρι κρατάει ένα σταθερό ρυθμό σε 2/4 ή 4/4, ενώ το δεξί παίζει γρήγορες μελωδίες με συγκοπτόμενους ρυθμούς, χαρακτηριστικό που του έδωσε και το όνομά του. Σημαντικός εκπρόσωπος: Scott Joplin.

B1.5. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδες 119-120

Προγραμματική μουσική είναι η ενόργανη μουσική που αφηγείται μια ιστορία, απεικονίζει λογοτεχνικές ιδέες ή αναπαριστά ζωγραφικές σκηνές. «Παιχνίδια του Νερού», για πιάνο "Jeux d'eau" - Μωρίς Ραβέλ (Maurice Ravel)

B2. ΠΕΝΤΕ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

B2.1. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Γυμνασίου σελίδα 46

Κλίμακα ή σκάλα είναι μια σειρά από μουσικούς ήχους/φθόγγους που ο αριθμός τους ποικίλλει από κλίμακα σε κλίμακα. Οι νότες κάθε μουσικής κλίμακας έχουν έναν συγκεκριμένο τρόπο διάταξης. Η διάταξη αναφέρεται κυρίως σε ηχητικές αποστάσεις, στις οποίες οφείλεται το μοναδικό άκουσμα κάθε κλίμακας. Διαφορετικές κλίμακες χρησιμοποιούνται από τους διάφορους λαούς ως βάση για τη δημιουργία της μουσικής τους. Υπάρχουν κλίμακες που στην παράδοση των λαών εκφράζουν χαρά, λύπη, περηφάνια, αυστηρότητα, μεγαλοπρέπεια, σεμνότητα κ.λπ.

B2.2. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Γ΄ Γυμνασίου σελίδα 10

Δωδεκαφθογγισμός είναι η τεχνική σύνθεσης, που δημιούργησε ο συνθέτης Ά. Σαίνπεργκ και κάθε σύνθεση βασίζεται πάνω στην ελεύθερη χρήση των δώδεκα φθόγγων της χρωματικής κλίμακας.

B2.3. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Γ΄ Γυμνασίου σελίδες 34-35

Συνήθως μια μπάντα σε στυλ «Ντίξιλαντ» (Dixieland) περιλάμβανε ένα «μελωδικό τμήμα» (melody section) που αποτελούνταν από τρομπέτα/κορνέτα, κλαρινέτο, τρομπόνι και περιστασιακά σαξόφωνο.

Το «ρυθμικό τμήμα» (rhythm section) περιλάμβανε μπάντζο, πιάνο, τύμπανα, μπάσο ή τούμπα.

B2.4. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Β΄ Γυμνασίου σελίδες 21-22

Η ράγκα είναι το σημαντικότερο στοιχείο στη δομή της ινδικής μουσικής.

Με τη λέξη αυτή εννοείται το σύστημα που περιλαμβάνει όλα τα μελωδικά στοιχεία μιας σύνθεσης.

Ο όρος τάλα αναφέρεται σε όλα τα ρυθμικά στοιχεία μιας σύνθεσης και περιγράφει τόσο το κάθε ρυθμικό μέτρο, όσο και τις αλληλουχίες ρυθμικών μέτρων πάνω στις οποίες χτίζεται ένα μουσικό έργο.

B2.5. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Γυμνασίου σελίδα 74

Το «ροντό» είναι μορφή σύνθεσης στην οποία το θέμα Α επαναλαμβάνεται, ενώ μεταξύ των επαναλήψεων παρεμβάλλονται τα ενδιάμεσα επεισόδια. Ο πιο κοινός τύπος της μορφής αυτής είναι Α Β Α Γ Α Δ Α κ.λπ.

3^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Γ1. ΑΣΚΗΣΗ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ

Θ. Μπρουτζάκης

The musical score consists of three systems of piano accompaniment in C minor, 2/4 time. The first system (measures 1-3) starts with a C minor chord (Cm) and includes chords: i, V2/4/iv, iv6, V5/6/V, V, 2/4, V5/6/iv, iv, V2/4/VII. The second system (measures 4-5) includes chords: V5/6/V, V, I6, V5/6, V3/4, with key signatures Eb and Db indicated. The third system (measures 6-8) includes chords: I, V5/6, I, I6 (N6), i6/4, V7, i11, i.

Γ2. ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ-ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΟΣ

Γ2.1. Το απόσπασμα ξεκινά από Bm και αν θεωρήσουμε πως μετατρέπεται αυτό γίνεται στην σχετική D. Η χρωματική κίνηση του 2ου και κατά συνέπεια και του 6ου μέτρου δεν αποτελούν μετατροπία.

Γ2.2. Το θέμα εκτίθεται στα μέτρα 1-4 από τα βιολοντσέλα με rizzicato παίξιμο με τα φαγκότα να συνοδεύουν, ενώ στα μέτρα 5-8 γίνεται αντιστροφή ρόλων.

Γ2.3. Με την αντιστροφή ρόλων που προαναφέρθηκε.

Γ2.4. Παραπέμπει στον Καλαματιανό λόγω μέτρου 7/8 και διαίρεσης αυτού σε 3-2-2.

Γ2.5. Ισοκράτημα ή πεντάλ (ακούγεται συνεχώς μια συνήχηση Ρε-Λα. Μικρές αποτζιατούρες τονίζουν ψευτοπροσαγωγικά τις παραπάνω νότες, η μία από κάτω κι η άλλη από πάνω).

Γ2.6. Το θέμα του κομματιού εμφανίζεται στα μέτρα 5-8 και επαναλαμβάνεται στα μέτρα 9-12.

4^η ΟΜΑΔΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΩΝ

Δ1. ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Δ1.1. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Γ΄ Γυμνασίου σελίδα 10

Οι συνθετητές (synthesizers) δίνουν στον συνθέτη τη δυνατότητα να δημιουργήσει τους δικούς του ήχους επεμβαίνοντας στο ύψος, τη διάρκεια, τη χροιά, τη δυναμική και τον ρυθμό του κάθε ήχου.

Δ1.2. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδα 14

Συγκεκριμένη μουσική (musique concrete)

Τον όρο χρησιμοποίησε ο συνθέτης Πιέρ Σεφέρ το 1948. Ήχοι της φύσης (το νερό, ο αέρας, το κελάιδισμα των πουλιών), οργάνων, ακόμη και θόρυβοι (από καμπάνες, τρένα, αεροπλάνα και άλλες μηχανές), ηχογραφούνται σε μαγνητοταινία και αποτελούν το υλικό που, κατόπιν επεξεργασίας (αναπαραγωγή της εγγραφής σε διαφορετικές ταχύτητες, διαφορετικά ύψη, διαφορετική ρυθμική αγωγή κ.ά) σε στούντιο, θα συνδυαστούν για να αποτελέσουν ένα έργο.

Πολλές φορές συνδυάζονται οι ήχοι από μαγνητοταινίες με συμβατικά όργανα ή και την ορχήστρα. Η συγκεκριμένη όμως μουσική χρησιμοποιήθηκε περισσότερο σαν μουσική για κινηματογράφο, για διαφημίσεις και γενικά για την τηλεόραση.

Αποτέλεσε όμως, η τεχνική αυτή, την κυριότερη πηγή για την ηλεκτρονική μουσική. Εκπρόσωποι: Πιέρ Σεφέρ, Πιέρ Ανρί κ.ά.

Δ1.3. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Γ΄ Γυμνασίου σελίδα 41

Η μουσική «Χάουζ» (House) είναι ηλεκτρονική χορευτική μουσική που εμφανίζεται στα μέσα της δεκαετίας του '80. Έχει επηρεαστεί από τη σόουλ, τη φάνκ και το χορευτικό στυλ της ντίσκο.

Η «Τέκνο» (Techno) είναι η ηλεκτρονική μουσική του τέλους της δεκαετίας του '80.

Δ1.4. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδα 14

Ηλεκτρονική μουσική είναι η μουσική που χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά μέσα για τη δημιουργία ήχου. Αρχικά (1951), η μουσική που χαρακτηρίζεται ως ηλεκτρονική, παράγεται από τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα γεννητριών μέσω ενός μεγαφώνου.

Αργότερα (1952), οι ηλεκτρονικοί ήχοι παράγονται από υπολογιστές, τους οποίους από το 1961 αντικατέστησαν οι συνθετητές.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Δ2. ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΠΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Δ2.1. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδες 66-67

Δύο σημαντικά γεγονότα έρχονται να συμβάλουν θετικά στη συνέχεια της εκκλησιαστικής μουσικής και στη διάδοσή της στους δύο επόμενους αιώνες: πρώτα η επινοήση του νέου γραφικού συστήματος από τρεις διδασκάλους (τους Χρύσανθο, αρχιεπίσκοπο Δυρραχίου, Γρηγόριο Πρωτοψάλτη και Χορμούζιο Χαρτοφύλακα 1814), και ύστερα η χρήση μουσικής τυπογραφίας (1820).

Δ2.2. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Α΄ Λυκείου σελίδα 65

Στη νέα αυτή εποχή διακρίνουμε τρεις περιόδους ακμής (με τις ενδιάμεσες περιόδους κάμψης και προπαρασκευής):

- α. Πρώτη μεγάλη άνθηση, που κορυφώνεται την εποχή των Παλαιολόγων (13ο - 15ο αιώνα) και ως τα τέλη του 16ου αιώνα.
- β. Δεύτερη άνθηση (1650 - 1720), που είναι η πρώτη και η κυριότερη μέσα στην Τουρκοκρατία.
- γ. Τρίτη άνθηση (1770 -1820), που συμπίπτει με τη γενικότερη αναδιοργάνωση του Ελληνισμού από την Επανάσταση.

Δ2.3. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Β΄ Γυμνασίου σελίδα 66

Ο εννεάσημος (εννιάσημος) ρυθμός (π.χ. αντικριστός, ζείμπέκικος) αποτελείται από έναν τρίσημο σε διάφορες θέσεις και συμπληρώνεται με δίσημους. Συναντιέται στα Δωδεκάνησα, τη Σκιάθο, τη Σαμοθράκη την Κύπρο και σε άλλα νησιά καθώς επίσης και στον Πόντο. Τα χορευτικά δημοτικά τραγούδια της ηπειρωτικής Ελλάδας σπάνια χρησιμοποιούν το μέτρο αυτό.

Δ2.4. Σχολικό βιβλίο «Μουσική» Β΄ Γυμνασίου σελίδες 68-69

Κυρίαρχη θέση στα μουσικά δρώμενα έχει ένα οργανικό συγκρότημα με μακρόχρονη ιστορία στην ελληνική μουσική παράδοση. Πρόκειται για τη «ζυγιά» γκάντα-νταούλι ή δύο ζουρνάδες-νταούλι. Από το β΄ μισό του 19ου αιώνα, στις κατά τόπους παραδοσιακές ορχήστρες συμμετέχουν και διάφορα πνευστά, όπως το κλαρίνο, αλλά και απομεινάρια από στρατιωτικές μπάντες, που παίζουν στα πανηγύρια. Τέτοιες μπάντες εντοπίζονται σήμερα στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας, αλλά και στη Σερβία και τη δυτική Βουλγαρία.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ